

Zichy Géza gróf.

A Zichy-család egy-egy tagjával a magyar közélet minden ágában találkozunk. Van festő Zichy, főispán Zichy, diplomata Zichy, képviselő Zichy, Zichy Nándor is közülök került ki, van-e ki Jenő grófot nem ismeri, — de a legmarkánsabb alak mindnyájuk között az, kit ő felsége bizalma az inténdánsi székbe ültetett: Zichy Géza gróf.

A művészetek iránt való érdeklődés, bár távolról sem olyan, mint a művelt nyugaton, növekedőfélben van nálunk is. Anyira még nem vagyunk, hogy a művészetet támogatnók, de támadni már megtanultuk. S ez is haladás. Csak a közönyös ember veszedelmes, az ellenségből még jó barát is lehet.

Ebben a „támadási“ korszakban, a forrongás idejében foglalta el hivatalát a művész-gróf.

A gróf még fiatal ember. Alig 42 éves. Mert miként a szegény hosszú Parisis a „Figaró“-ban meg is éneklé: „Zichy Géza gróf 1849-ben, a forradalom közepette, a kozákok lándzsái alatt született, a táborban, hol atyja a hősök egy legióját vezényelte“.

A művészetek iránt kora ifjuságától fogva nagy hajlamot tanusított. Hegedült, zongorázott, sőt verseket is írt. A műszak védőszárnyaik alá vették egész életére, hanem Diána istenasszony ellen megvédeni nem tudták.

A 15 éves ifju egy vadászaton jobb karját veszíté. Más embert ily baleset nyomorékká, őt művészsé tette.

Zichy Géza gróf.

Hogy Istentől kegyelt művész, abban nincs ki kételkedjék. S hogy páratlan akaratereő lakozik benne, azt már ifju korában megmutatta, midőn zsarnoki erővel győzte le a balkéz gyengeségeit s annyira tökéletesíté azt, hogy mint lelkes francia dicsőítője, Parisis mondá: Ez egyetlen karral szarvasokat, vaddisznókat, medvéket ölt meg, három párbajban győzött, a lovakat zabolázza, evez, a lúst vágja, almát hámoz, röviden azt teszi e karral, a mit csak akar. És ezen az egyetlen karon egy kéz van, mely a szerencsétlenek számára mindig áldozatkész.“

Mert Zichy Géza művészeti tevékenységét kiválóan jellemzi, hogy anyagi eredménye mindig a szegényeké volt. Az igaz, hogy ő megelégedhetett a szellemi jutalommal is és ez busásan jutott neki.

Bár Zichy költő és zeneszerző is és csak ellenségei mondhatják, hogy e téreken kiváló nem produkált, mégis első sorban zongora-művész.

Már Liszt Ferenc, ki őt is homlokon csókolá (ez a csókolózás egyik gyöngesége volt a zongora-királynak) megmondá neki: „Neked nem lesz vetélytársad. Tu Marcellus eris“. S ugy is lett. A félkezű művész beutazta Német-, Franciaországot, Dániát, Skandináviát, Oroszországot s mindenütt az elragadtatás, a bámulat legzajosabb tetszésjeleivel halmozták el.

Hanslik, kit a jelenlegi német kritikusok legkiválóbbjának tartanak, akként nyilatkozott róla, hogy „ját-

rek nézegette a patkólást, azután a ház me'letti kis kert.

Egyszer az apja pipájáva' játszott ott, csudálatos jól emlékezik rá, olyan kétgarasos sárga kupaku pipa volt, leejtette, összetört, az apja jól megverte — s az anyja odajött hozzá (szép magas piros asszony volt még akkor) s az ütések helyét végigcsókolta.

Egy nagyon kedves hang csendül meg a fülében:

— Édes fiam!

Ugy hallja a hangot mint évekkel ezelőtt, odalennt a kis faluban, a műhely mögötti kis kertben, s míg hallgatja, hallgatja, kezén meleg nedvességet érez.

Hálótársa leszolt az ágyról:

— Ne picsogj no, inkább visszakeresztelek az ágyba.

A gyerekek pedig ott fekszik a földön, s zokogva suttogja:

— Anyám, édes anyám!

Libbenő fény.

— Elbeszélés. —

Irta: Molnár Gyula.

(Vége.)

— És talán sajnálna-e valaki? . . . viszonzá M. Raoul, ki oly merészen tapasztja tekintetét a fiatal leányka felpirult arcára . . . Talán olvasni akar azokból a kemény vonásokból . . . Mit? . . . Oh! kétségtelen, hogy boldogságot . . . Kell, hogy azt olvasson ki, különben vége . . . örökre vége van a reménynek . . .

— Ki tudja? . . . Azt hiszem, hogy még van olyan ember, M. Raoul, kit még érdekel az ön jelenléte . . . Aztán nem sajnálná a lovát? . . .

Etelka kisasszony felkaczagott. A lovak sebes vágatása volt rá a felelet. A fiatal leány mindenfelé tekintett, amott a fordulónál az ut nagyon sziklás és meredek; alant mélység terül el, szinte ide hallatszik a vizesés zugása. Császármadár röppent át a mélység felett, sebesen szállva a távoli bükkös felé. Mélységes csend mindenütt, csakis a vizesés zugása verődik tompán a sziklafalkoz.

Hirtelen, mint egy gondolat, karsu nyul szalad át az uton, aztán villámgyorsan tűnik el a cserjék között.

A Pook előbb visszahorkan, aztán megijedve nagyot szökken, könnyü terhelével örülten vágatni kezd. Az ut ki-gyóztatva szürküllik tova, veszélyes kanyarulatokkal. Etelka kisasszony a rémület vad kétségbeesésével fogózkodik meg a nyeregbe és összes hidegvérére van szüksége, hogy alá ne zuhajjon a rohanó paripáról.

M. Raoul látja, hogy Etelka kisasszony veszve van, ha idejében nem segít rajta. Örülten csapkodja lovát, utól akarván érni a halálos kinok között

vonagló amazont. Megkezdődött az a vad futás, melyről csak olyannak lehet fogalma, ki az ily helyzet kinait átélte. Elöl a fiatal leány tajtékzó lován, szétonlot hajfürteivel, mikbe bele-belekapott a hűs szellő. Utána a francia nevelő a halálos aggodalom fájó kifejezésével arcában. Tudja, érzi, hogy itt most oly játék forog szóban, melyet okvetlenül meg kell nyernie. Hiszen jó lovasnak tartották, ezt be kell bizonyítani, ha mindjárt bele is hal . . . Aztán a kötelességérzet . . . hiszen az atya reá bízta gyermekét . . . Sértetlenül kell visszaszolgáltatnia . . . Hát a szerelme, mely ime majd megtébo-lyítja a férfit . . .

Mint a tör, nyit utat szívébe a sajtó fájdalom . . . Egy évezrednek tűnik fel előtte az a néhány röpké perc, mely alatt ez a vágatás tart . . .

A ló, mintha sejténé, mintha érezné mily kín járja át a lovasa szívet, vadul nyargal társa után.

A távolság mind kisebb-kisebb lesz . . . A remény csillan meg az ifju ember sremeiben . . . Egy kis bátorság még és a leányka mentve van . . .

A Pook, a megvadult ló azonban visszaretten attól a körakástól, mely az ut baloldalán a víz levezetésébe szolgál . . . Felágaskodik és nagyot ugrik: a ló és lovasnője eltűntek a jobb oldalon tátongó mélységben . . .

Vad, szivrepesztő kiáltás tör elő a nevelő ur kebléből, szemében az örület futó fénye csillan meg, a mint lováról leugrik az utra. Vége, vége van . . . Azt sem tudja, hogy kapta meg azt az ösvényt, mely levezet a mélybe . . . Mint egy automata rohant le a mesgyén, kimeresztve sremeit a kétségbeesés kínos érzetével . . . Hátha összezuzta magát a kiálló sziklákön, vagy esésében úgy vágódott valamelyik cserjéhez, hogy a szép leánynak immár roncsai maradtak meg . . . Igazán, észtépő gondolat . . . Megörjítő gondolat . . .

Végre sremei megpillantják a drága alakot, rukájában akadt fel egy cserjén . . . El volt alélva? . . . Meg volt halva? . . . Mit tudta ő, mikor újra fenn találta magát az uton . . . Csak-hogy a leányka nem sérült meg . . . Ki tudja, a Gondviselés? . . . hátha még él?

Oh! ha a kín, a fájdalom öl, nem öl-e az öröm is? . . . Szerenéséjére közel, ott bugygyant ki egy forrás üde, friss vizével . . .

Az ifju óvatosan helyezte el drága leánykáját az utra és vizet meritett a kalapjába . . .

Felocsolta egyszer, kétszer, sokszor a halvány arcot . . . Semmi mozdulat nem árulta el, hogy a fiatal leányka él . . . még pillája sem rebtent . . . oh! az a rettegés, az a fájdalom, mely M. Raoul a francia nevelő szívet átjárta leirhatatlan.

Kibontotta a korsetjét, feltárult előtte az a remek női kecs, melyet még nem pillantott meg emberi szem . . . Mesterséges lélekzést kísérelt meg . . . Valahára a szív is megmoczczant . . . elkezdett dobogni . . . oh! az az öröm, mit e pillanatban az ifju érzett, felé-e a mennyei üdvvel? . . . Végre, hosszas kíséreltek után, a leányka is felnyitotta a szemét és halkán csak annyit tudott mondani „hol vagyok? . . .“

Ujra lezárta a sremeit. Az ifju nagy óvatosan karjaiba emelte a drága testet és felült lovára, mely oly csendesen oly csendesen állott mellette, mintha a jelenetet szemlélné. Lassan indultak meg haza felé. Hosszu volt most az ut, melyet újra szóvalan némán tettek meg. Az ifju érezte, mint ver a szíve a leánykának. Oly kellemes érzéssel telt el a keble, milyent sohasem érzett addig. A nőt, kit úgy szeretett, most szabadon ölelheti kedvére. Mit törődött ő most azzal, hogy bűn az, a mit cselekszik; hogy vétkezik akkor, mikor visszaél a helyzettel; hiszen máskor sohasem fogja azt terhelni, a mit a jelen perczben. Ő is csak ember és hozzá még pezsgő véri francia! . . .

A kastélyba érkeztek. A szerenésétlenség híre mint futó tűz terjedt el legott a cselédség között. Az öreg Bátorfy rémitően elhalványodott, a mint leányát megpillantotta. Rögton orvosért küldött és maga vitte fel egyetlen gyermekét a szobájába. Az orvos csak-hamar megjött és Etta kisasszonyt meg-szemlélvén, a magához tért gyermeknél a lázt konstatalta.

Két hétig forgott a leányka az élet-halál közt. De a fiatal, erős szervezet legyőzte a betegséget. Üdült, magához tért és gyönyörű sremeiben újra meg-jelent az a libbenő fény, valahányszor a francia nevelő oldala mellett volt . . . Libbenő fény, vajjon az ellenszenv kifejezése? . . . Mit tudta Raoul . . . mikor boldog volt, hogy ő élt . . .

Ha sokáig ott volt Etta kisasszony mellett, a leányka nem szólt többé hozzá, ideges, nyugtalan volt . . . Az ifju ezt nem tudta mire vélni . . .

Etta kisasszony, bár, mint látszott tudomással birt a történetek felől, egy szóval sem czéltott beszélgetéseikben arra . . . M. Raoul szintén hallgatott róla.

Nem azok közé a természetek közé tartozik, kik dicsekedni szeretnek az ilyesmivel . . . Aztán talán volna mivel?!

A cselédek megtalálták Pookot teljesen összezuzva. Az öreg Bátordynak kombinálni kellett a cselédek elbeszélése után, mert ha a nevelőt kérdezte, az megtagadta a feleletet, mondván, hogy megörül, ha csak egyszer is el-mondaná . . . Jobb reá sem gondolni . . .

Ha leányát kérdezte, az szintén ki-tért a felelet elől . . . Miért nem akart Etta kisasszony felelni? . . . Miért? . . .

Egy délután a leányka hidegen, nyersen, hevesen kérdezte M. Raoul urtól:

— Miért nem akar atyámnak feleletet adni. M. Raoul ur, ama borzasztó eseményre vonatkozólag?...

És a lányka arca a harag pirjában égett, szemeiben újra az a libbenő fény, mely elvakítja az embert.

— Miért?... Mon Dieu! miért?... Hát tehetek én arról, ha nem szeretek még csak rá gondolni sem?...

Etta kisasszony bosszusan mondta:

— Ön kiállhatatlan ember!

Azzal elfordult.

M. Tour Raoul lassan mormogta fogai között.

— Nincs itt még az idő... M. le comte de la Tour Raoul barátom... A francia nevelőnek még várni kell... Igen, várni!... és ez oly édes valami.

A kékharisnyás.

(Beszélgetés.)

Irta Kemenczky Kálmán.

Nyilvános étkező-terembe vezetem olvasóimat. Vidám társaság üli körül az asztalok mindegyikét, itt-ott nőktől tarkítva.

Kedélyesen foly a társalgás, a menyire a kielégítésre váró gyomor lehetővé teszi, a kések és villák csörömpölése között. Az ebédő ajtajának zárja koronkint még föl-fölpattan egy-egy éhes vendég előtt, s mind általánosabb lesz a térfoglalás, míg valamennyi asztal környéke megtelik.

Majd kinyílik az ajtó megint. Középkorú szerény kü'sejű, egyszerű fekete öltözetű nő lép be az ebédő-terembe. Tétovázva megáll, mert sehol nem lát üres asztalt. Minden szem felé fordul, kíváncsian méregetik végig. Legkivált a nők. Itt-ott sugdosni kezdenek, különösen a nők jelentős mosolylyal hajolnak egyik-másik lovagjokhoz, gnyos pillantással nézik a kissé zavarba jött, szerény modoru nőt: míg végre közelében egyik asztaltól egy étkezését épen bevégezett, művelt fiatal uri ember föláll és nyájas modorral kiná'ja meg helyével.

A fekete ruhás nő lekötelező fejbólintással fogadja a figyelmet, és szerényen leül az ismeretlen társaság közé. Majd hasonló szerénységgel megrendeli vacsoráját, s míg azt felszolgálnák, szükségképen szemügyre veszi asztaltársait.

Balról egy nyájasképű öreg ur ül, a ki egész élvezettel merül el maradékborocskájának fogyasztásában; vele szemben jobbról, élete párja hűsíti magát terjedelmes legyezőjével, kihizott tokája békés nyugalomról beszél; míg köztük, a fekete ruhás nővel szemben, egy alig tizenhat éves, ildomos magaviseletű csinos leányka ül, a ki olykor-olykor neheztelő pillantásokat látszik vetni szomszédjára, a már említett udvarias fiatal emberre.

Ebből gyanítva, ez a fiatal ember bizonyosan vőlegénye, vagy legalább is olyan egyéniség, a ki iránt nagy az érdeklődése. Ilyeténképen tehát nem lehet tőle rossz néven venni a neheztelő pillantást, mert hát mások irányában való nagy udvariasságot nem igen szokott megtűrni a szerelem, s ő nem azért ment oda ebédelni, hogy barátjának édes pillantásai most ne essenek rá oly sűrűn és oly alkalmas irányból,

üldögél, nők, férfiak vegyesen. Ugyancsak hajlongnak jobbra-balra, hol egyik, hol másik sug valamit szomszédjának. miközben jelentős pillantásokat vetnek a szomszédos asztal felé. Néha-néha egy-egy gnyos nevetés hangzik fel egyik-másik eperajkon, míg végre kitör a nevetés s a nők egyike feltűnően hangos kaczagás közt e szókat ejti el:
— Igazán érdekesnek látszik az a kék harisnya.

A kirduló

egy idegen nő iránti nagy figyelemnek miatta...

A fiatal ember észrevette a görbe szemeket, egy ügyes fordulattal háta mögé kerül, mint látszik meleg szavakat suttog kis barátnője fülébe, mire a bosszus arczoeska egészen kiderül s többé figyelemre sem méltatja az idegen nőt, de boldog mosolylyal ajkán hallgatja vőlegénye csevegését.

A másik asztalnál zajosabb társaság

Alig hogy elhangzott a kétértelmű szó, mindenki kíváncsian fordult a fekete ruhás hölgy felé, a ki figyelmére sem méltatta a nőiség határát átlépő asztaltársaság nőtagjait, de nyugodtan tovább folytatta étkezését. A vele egy asztalnál ülők, kik vidéki jómódu birtokosoknak látszottak, szintén kíváncsi szemekkel néztek szomszédjukra, nem bírván kitalálni: mi lehet oka ennek a tulságos figyelemnek.

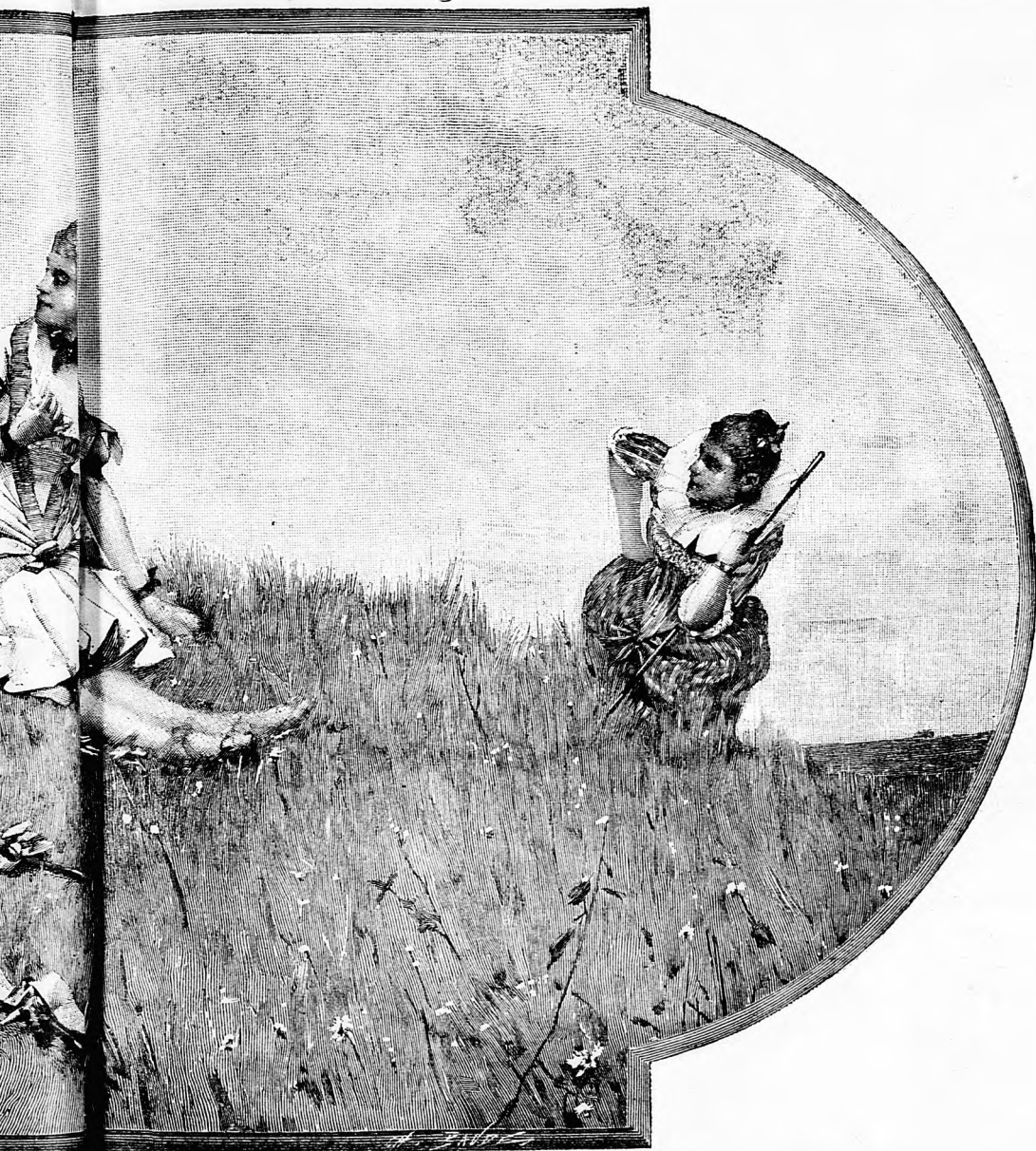
Az asztaloknál később mindjobban növekedett az élénkség, a zaj. Különösen a szomszédos asztal nőkkel vegyes társasága mutatott nagy élénkséget. A fekete kávéhoz két nő tüntetőleg parancsolgatta a legfinomabb hölgyszivarokat. Negédes mosolyal ajkaikon gyujtottak rá, mintegy jelezni akarva: hogy a szépségnek minden jól áll s minden megengedhető.

Az öreg urat ez a nem nőknek való

miért pislogattak olyan feltűnő módon asztalunk felé?

A fekete ruhás nő finom mosolyal felelé:

— Sohase nyugtalankodjék, uram. Jobb őket észre sem venni. E hölgyek illetlen magukviseletének oka: a neveltlenség. S hogy ezt most annyira feltűnően gyakorolják, annak — a mi tudniillik szemök járására vonatkozik — részben talán magam vagyok előidézője.

A kirdu lók.

passzió és nőkhöz nem illő magaviselet egészen kihozta a sodrából. Már különben is régen izgett-mozgott székén, mert nem volt teljesen bizonyos benne, ha nem családját illette-e az a gyakran ismétlődő illetlen, gunyos nevetés. Oda fordult ismeretlen szomszédnőjéhez és nyájas, de izgatott hangon kérdé:

— Ugyan kérem, édes nagysád, kik lehetnek azok az illetlen magaviseletű urhölgyek itt a szomszédságunkban, és

Az öreg ur bámuló szemeket meresztett asztaltársnőjére, látszott arczán, hogy a felelet rejtély előtte. Mert hát becsületes gondolkodásával és józan eszével semmit sem talált e nön, a mi nek szükségképen annyira rá kellett volna vonni a figyelmet.

— Látom, uram, hogy nem találja ki az igazit; mert hát az ön jóságos arca azt látszik mondani: hiszen ön, asszonyom, olyan szerényen viseli ma-

gát, hogy épenséggel semmi ok sincs a ra, hogy a nőszemeknek annyira czéltáblája legyen. És igaza van önnek, uram, mert mi sincs visszatetszőbb, utálatosabb, mint a nőknek nőietlen magukviselete. Kihívó modoruk, férfias tempókat, passziókat fitogtató cselekedeteik, szokásaik annyira kivetkőztetik formájokból, hogy a komolyan gondolkodó, a nőt nőnek látni óhajtó férfiaknak szükségképen utálattal kell elfordulni tőlök. Az ilyen nőt bizonyára egyik sem óhajtja, de ne is óhajtsa családi tüzhelyének őrangyalává tenni. S ha mégis egyik-másik férjhez megy, ott mindenestre az érdeknek szemyes leple a sűrű fátyol, mely a ferde kinövéseket, a megvetést érdemlő nőietlen vonásokat és tulajdonokat látni nem engedé. A férfiak szigorú kritikusok, mikor tisztán csak nőről, szivről van szó. De nincs olyan női árnyoldal, ferdeség, hebehurgyaság, a mi tetszővé ne varázslódnék a jó parthiehra vadászó fiatal emberek szeme előtt. S ez a varázs rendesen szépen meg is marad — a lakodalomig, vagy legfeljebb míg a hozományban tart. Így készülnek a házasesletnek vonzó, kedves idyllképei, melyek azután a bennök egy ideig gyönyörködő laikus közönség szemei elől, mikor érdekességökkel már általános feltűnést keltek, fölkerülnek végre egy csupa komoly műértőkből álló s belbecsök szigorú megítélésére hivatott bíráló-bizottság elé: a királyi táblához, onnan pedig egy másik, amannal is bőlebb és hatalmasabb fórumhoz: a kuriához.

Az öreg ur oly nagy érdeklődéssel és odaadással hallgatta ezt az asszony-embernél nem mindenepi s egészen az ő szája íze szerint való helyes és szép beszédet, mint mikor szent ajtatossággal prédikációt hallgat a faluja templomában. S épen szólani akart, de a fekete ruhás nő tovább fűzé beszéde fonalát.

— Nézze ön, uram, azt a negédesen szivarzó barna hölgyet, a ki legelső volt figyelmének zajos nyilvánításában. Az egy vagyonos csalátnak egyetlen gyermeke; ott balról az a magas, nyulánk, szőke fiatal ember, az völegénye; az a másik szivarzó hölgy pedig társalkodónője, a társalkodónők ama fájából, a kik képesek engedelmes rabnőivé lenni úrnők minden ostobaságának, szeszélyének, még ha — esetleg — ellenszenvvel viseltetnek is azok rossz szokásai, ferde kinövésai iránt. Az a harmadik fiatal nő, a ki nem szivarzik ugyan, de annál éktelenebbül vigyorog és hahotáz, amannak közeli rokona. És végre az a szemüveges, ragya-verte arcú, öregesre hajló nő, a ki beszédével nem sok zivet zavar, de a készet annál szivesebben neveti: az egy évek hosszú során át magas hivatalt viselt és köztiszteltben állott derek férfianak özvegye, a ki egykor nagy kényelem-

ben élt, özvegye óta azonban vagyona elkallódván, most nagyon szegény körülmények között, mondhatni uri ismerőseinek asztaláról él. Ezt a körülményt egyszerűen csak azért említém meg, mivel ismertetéséhez tartozik. A többiek, a férfiakat, a gazdag urhölgyek volt és leendő utvárlóinak lehet nevezni, kik mindannyian lesik egy-egy mosolyukat, vágyukat... Boldog, a ki hamarabb nyujthatja o la a pattogó gyufát a szeszélyes hölgynek, a kinek épen most is, itt nyilvánosan is, abban telik passziója, hogy agyongyötörje hűséges majmát a szivaroztatás keserűségével.

E szavakra a jó öreg ur, helyeslő fejbólintások között, jóízűt nevetett, vidám hangulatra ragadta a hozzátartozóit is.

— Nézzék csak, kérem, hogy sápad szegény! De szolgálai természete nem engedi, hogy letegye a szivart és ki mondja: „Nem, uróm! nem bírom tovább, szédülök ettől ez utálatos füsttől“. Dehogyan mondja! Ő úgy tánczol, a mint urnöje hegedül; sőt talán most már bravourt is lát benne.

— De ki lehet ön, asszonyom, hogy így a szivem szerint tud beszélni? — szalad ki elragadtatásában ajakán a kérdés a jó öreg urnak. Hát ön is kárhoztatja, utálatos szokásnak tartja nőknél a szivarozást és általában a férfias hívalkodást?

— Hát én bizony, uram, az az úgynevezett „kékharisnyás“ vagyok, azoknak minden pedonteriája nélkül.

Az öreg ur meghökent és nagy szemeket meresztett a „kékharisnyás“ szóra.

— Nem értem önt, asszonyom, — szólt a megütközés hangján. Sőt őszintén megvallva, azt hittem, hogy az én anyjokomról van szó, a ki szintén kék harisnyát szokott viselni, s azt gondoltam: talán véletlenül kilátszott és a felett gúnyolódtak illetlen magaviseletű szomszédaink.

A fekete ruhás nő ezekre az aggodalmat tanúsító szavakra elnevette magát és nyomban sietett a dolog mibenlétét megmagyarázni.

— Sajnálom, igen tisztelt uram, hogy békés nyugalmaikat akaratom ellenére így megzavartam. Valóban ez hálátlanság tőlem, mert hát az örök szives figyelme nélkül ma aligha jutottam volna itt helyhez, a mi minden esetre kellemetlen lett volna rám nézve, már csak azért is, mivel hogy renlesen itt szoktam étkezni, itt lakván épen e házban. A gúnyosan kiejtett „kékharisnyás“ szó egyszerűen azt jelenti: egy ama nők közül, a kik a férfiak mesterségébe mernek kontárkodni, azaz: írónő.

E magyarázatra az öreg ur arcza legott visszanyerte előbbi vidámságát, s szemeiből ez utolsó szóra, a teljes

megnyugvácson kívül, a tiszteletnek még nagyobb mértéke vala kiolvasható.

— Sokan a nők közül — folytató a fekete ruhás nő — a szellemi munkával való komolyabb foglalkozás által megtépettnek látják a nőiség nimbuszát, de rendszeren csak az olyanok, a kik a helyesirást is csak hívből ismerik, s a saját becses nevöket is ákombákomb módjára tudják leírni. Egyéb-

rendszen hajlandók azt „férfiaskodásnak“ tartani. Pedig hát önek, uram, most személyesen van alkalma meggyőződni, hogy az itt jelenlevő hölgyek közül melyiket illeti meg az a cím, hogy nőietlen.

Valóban, s ezt nem nehéz kitalálni. Ah, ön tehát írónő? Mennyire örvendek a szerencsének!

Hölgyünknek úgy tetszett, mintha e

A tenger partján.

íránt az irással való foglalkozás nálam nem szorít háttérbe semminemű más foglalkozást, a mi a női hivatással jár. Nálam az irás: pihenés és én csak akkor írok, mikor mikor minden dolgot elvégeztem s pihenés után vágyódom. A szűk látkörű, felületes hölgyek előtt afféle komolyabb, a levélfogadás keretén túl terjedő foglalkozás és törekvés általában a nőiség rovására esik és

szavakat az öreg ur kissé különös hanghordozással ejtette volna ki.

— Igen, uram, és némi jogot formálhatok hozzá, hogy annak tarthassam magamat, a mennyiben néhány a nagy közönség kezén forgó s a kritika által is méltányolt dolgozataimmal hozzájárultam irányregény-irodalomunk gyarapításához. Avagy talán ön előtt is visszatetszést szül?

— Oh dehogy, asszonyom! Ellenkezőleg. Nekem nagyon jól esik ilyen hallanom. Sőt ha mindnyájan ilyenek az író hölgyek, mint ön, óhajtanám, hogy valamennyi nő író nő lenne, mert akkor bizonyára sohasem feledkeznének meg arról: milyennek kell lenni itt vagy ott a valódi műveltséggel és csupa szép tulajdonokkal bíró hölgyeknek.

A jó öreg ur szinte nekipirosodott az őszinte elismerés nyilatkozatától, s megtörölvén izzadságtól gyöngyöző homlokát, folytatá:

— És az én szerény véleményem szerint éppen írónőink volnának első sorban arra hivatva, mert jobban ismerik a nők körében mindinkább elhanyagolt és bajokat és joguk is több hozzá: hogy a „szépneem“ rut szokásait, ferdeségeit, férfiaszkodó gyarlóságait ostromozzák, kigunyolják.

— Az ön véleménye tehát ily módon engem is kötelezne. De nagy fába vágja ön a fejszémét és mindazoknak a fejszékét, a kiket a fa fattyuhajtásainak a lenyesésére első sorban tart hivatottaknak. A fa nagysága magában véve még nem volna baj, mert a fejszék egyesített ereje azon utóvégre is győzedelmeskedhetnének. Csak hogy az a fa annyira petrifikálódva van a legkisebb fattyuhajtásig, hogy a nyérő-szerszám nyomban mind kicsorbul bele, s ily módon dugába dől a jászándéklatu törekvés.

— Az én véleményem, igaz, semmi pozitív tapasztalaton nem nyugszik — jegyzé meg keményen a jó öreg ur. Vélemény és a véleménynek érvényesíthetése kétségek nélkül két különböző s egyútt csak ritkán járó dolog.

— Az ön vélekedése elméletben igen szép és helyes, hanem a gyakorlat terén ettől édes-keveset várhatni. A nőietlenség, hejehujaság ostromozását megkísérelték már sokan a legnemesebb intenczióval, s nem csupán férfiak, de nők is, többféle irányban. Nem látszott semmi foganatja. És higgye meg, uram, hogy hiábavaló is lesz bármely törekvés mindaddig, míg lesznek a nőnek fődíszét: a nőiességet kellőképpen méltányolni nem tudó, sőt az ostoba tökéletlenségeknek, ilyen vagy amolyan okból, egyenesen tömjénező férfiak — s míg lesznek anyák, a kik leányaikkal szemben nem emelkednek az ok- és észszerű nevelés színvonalára.

— De hát e bajnak nem volna semmiféle orvossága, mely hathatós lehetne? — kérdé nemes hévvel a jó öreg ur. Uramfia! mi lesz a világból, hogy ha ez így megyen, ha mindjobban elharapózik a kór? Azelőtt, csak az én kedves anyjokom leánykorában is, mennyire másképp volt! Ugy-e lelke? Akkor a nő megmaradt nőnek, mint megmarad a virág virágnak és nem kíván áfonya lenni. Akkor tudta a nő, hogy mint a virág, csak a saját szir-

maival ékes. Nem akart kivetközni eredeti individuumából, egyedül vonzó természetességéből, neméhez illő szép vonásaiból; nem affektált, nem idétlenkedett, nem mutogatott virtust a férfiaszkodásban, hanem tisztán megőrizte valódi női jellegét, úgy külsőleg, mint belsőleg, úgy szóban, mint tettben és magaviseletben. Hajh! csak hogy akkor az anyák is mások voltak ám! Más-kép fogták föl az „anyaság“ nemes tisztét, kötelességeit és jó és szép példát mutattak leányaiknak mindenben. Valóban alig van visszataszítóbb és egyszersmind sajnálatraméltóbb teremtés: a nőiességet nélkülöző nőnél.

A jó öreg ur egészen nekimelegedett a lelkes beszédnek, melyet minden szavában a tiszta meggyőződés hangja lengtet át. A fekete ruhás nő feszült figyelemmel s helyeslésének jeleivel hallgatá beszédét. S hogy még itt nem volt vége, a mit nemes hevében egy szuszra elmondani akart, minden szónoki figura mellőzésével, kitetszik abból, hogy az utolsó pont elmondásakor hirtelen megtámadó köhögés elmulta után, nyomban tovább fütte beszéde fonalát, újra föl-téve a már egyszer fölvetett kérdést.

— Hát ennek a mind jó...can elharapódzó bajnak nem volna hathatós orvossága? Hiszen ez így nem maradhat. Ezt egyszer látni is irtóztató, hát még gyakran, hát még napról-napra! Én most láttam először ilyet, de eszmélt is kaptam tőle.

— A bajon gyökeresen egyedül csak a férfivilág segíthetne, — mondá komoly nyugodtsággal a fekete ruhás nő. És pedig az által, ha kifejlődnék és megerősödnék a férfiakban a női benső szép vonások iránti vonzalom, s általában a valódi nőiesség iránti érzék; ha minden művelt férfi egyformán vágyódnék utána, s utalattal fordulna el az olyan nőtől, a ki azzal nem dicsekedhetik. Ez az, a mi igazán segítene a bajon; mert ez esetben a mamák is más követ fujnának, s a pénzes-zaeszkő biztató s az erkölcsök és a szív világában mellőzésre bátorító csörgése mellett is, bizonyára egészen másképp járnának el a leányok nevelése körül. De hát mindez persze csak jámbor óhajítás marad, mint annyi sok más tényező, a mi a lelki élet aerthetikai oldalára vonatkozik és a mi egyebekben is a boldog házasságot alanját képezhetné.

A jó öreg ur egyre helyeslőleg bölöngatott galambösz fejével és helyeslőleg integetett — ezuttal sokkal élénkebben — kedves élete párja is, a kiken meglátszott az egymással való megelégedés, egymás iránt való gyöngéd szeretet és boldog családi élet. A fekete ruhás nő pedig szép csendes távoznai készült, s míg a keztyűjét felhuzta volna, így szólt:

— A mai nap nem fog eltűnni nyom nélkül. Mával is gazdagabb lettem tapasztalatokban. Ezek egyik része igen

kellemes és ez önöket illeti, hogy megismertem önökben egy egészséges nézetekkel bíró, kedves és szeretetreméltó családot, a minőt sokat adjon a jó Isten. A másik része... no az nem volt ugyan kellemes: de mindenesetre hasznos. S nekem ez is ér valamit. Addig is azonban, míg ezeket a becses adatokat valamikor feldolgozhatnám; míg a gunyos mosolyok, szidalmak és ócsárlások bőven osztott jutalmát a fél-szégesség és nyomorúságok kegyetlen ostromozásáért elnyerhetném: írni fogok, talán még ma egy rövidke elmefuttatást, a mostani nem kellemes tapasztalatok benyomása alatt, valamiről, a mi sok hölgynek épenséggel nem lesz a szája ize szerint való.

S ezzel magát bemutatva, miután még egyszer megköszönte asztaltársainak iránta tanúsított szíves figyelmét, könnyed főhajrással és köszöntéssel búcsút véve eltávozott.

Örök álmom.

Írta: Incze Béla.

A frissen hullott esőtől harmatos füvek kedves illata száll be a kis szoba nyitott ablakán. A felhők alól még egyszer visszatekintő sugár odaült a hóféhér ágy csipkés párnáira, s rózsaszínű fényvel játszott a beteg halavány vonásain.

Az ifju asszony megmozdult, vékony fehér karját fölemelte, mintha üdvözölni akarná az enyelgő sugarat. Sötét árnyéku szeméi felnyitak s fátyolozott tekintettel kerestek valamit ott, a honnan az a mámoros illat jött. Csend van körülte, a nappali élet moraja már elnémult. Alkonyodik.

Odakünn tavasz van. Az ablak előtt álló barackfa ágai meginganak az esti fuvalom érintésére s virágok hintik be a széles kőpárkányt. Egy éppen az ágy elé röpi. Szirmaiból csak egy van meg s a pusztán maradt kehely levelei közül búsan emelkednek ki a poroda szálak sárga fejecskéi. A leány féledalt fordítja fejét, szeméi rátapadnak a széthullott tavaszi virágra s hosszasan maradnak elmerengve a letört virágon és a fonyadt, testszínű szirmon.

És úgy tetszik, mintha az az ablak, a melyik előtt most a barackfa hullatja virágait annak a hosszú, klastrom-utcai háznak az ablaka lenne, a melyiknek kék és fehér jáczintjaiban most két éve olyan sokan gyönyörködtek, s mintha látná az alkonyi órák sétálóit, a mint ott hosszú sorban haladnak el, tekintetökkel a jáczintokat s talán még valami mást is keresve. Végre jön „ő“ is, a mint az óra a szomszéd egyház tornyában az ötödik üti; egy tekintet, egy köszönés, semmi egyéb, de mégis mintha többet érne azoknak a többieknek minden édeskés mosolyánál, mintha

kedvesebb lenne még az ő szép jáczint-jainál is. . . Azok a kedves jáczintok! Hányszor nézte el gyöngéd szeretettel a világossárga vastag leveleket, milyen türelmetlenül várta mint bontakoznak ki azokból az illatos szirmok, melyek tavaszt varázsolnak a szoba kedves melegébe, mikor még oda künn egész zordonságával ül a város felett a tél.

Hogy öntözgette, gondozta, szeretete őket, nem adott volna közülök egyet a világ kincseért valakinek, csak egyszer a bálon — neki.

Oh, mennyi sugaras ígézet volt abban a fehér jáczintban — akkor.

Mikor leszakította, még tél volt mikor odaadta neki, virágzó kikelet, ragyogó tavasz kelt ki belőle sugaras fényvel vonva be az egész világot, csodás melegséggel töltve el szívét.

Drága, kedves jáczintok. . . Elszáradtak már künn a kertben is; a forró nap, melytől a hóvirág patyolat arca elhervadt, őket is megölte.

Künn már gyöngyvirág nyílik a hűvös árnyékban s nemsokára fehér akácztól lesz havas a domb alja is.

Olyan mámorító annak a másik tavasznak még az emléke is. Milyen öröm volt, mikor az első nefelejts kék szeme mosolygott feléjük a fűből, mikor együtt jártak a mezőn, hol napsugárral kaczerkódó pillangók teregették színes szárnyaikat a madárdaltól hangos légtelenben, s mohón csókolyva le a szirmoknak mézét. könnyen, vidáman kaczerkódva szálltak tovább.

— Hü maradsz hozzám a távolban is?

Egy szemrehányó, mely tekintet volt a válasz, a miért ő odaborult a kis kezekre s bűnbánattal csókolta meg azokat.

— Lásd, én nem kértem, fogsz-e szeretni mást? . . .

— Soha.

A bolyhos derekú, zománczos szárnyu dongók, bohó tánczokban kellemetlenkedve zümmögtek a virágokon. A cserfák széles levelei megmozdultak, s mint egy elhaló, mély sóhajtás sikamlott át a lombok között a szél. . .

Elmult a tavasz s a nyár olyan hosszú, olyan unalmas volt. Aztán hullani kezdtek a megsárgult levelek, a nagy szomorú nyárfá bánatosan ingó galyairól s ő a távozó madaraktól küldte hívó szavát, szíve izenését utána és várta mindennap válaszát, érkezését.

Egyszer érkezett is valaki.

— Férjhez kell menned, mondták.

Éppen az őszi rózsákkal beszélt róla, mikor ez a hang felrezzentette. Csodálkozott nagyon. Hogy aztán mit beszéltek, csak úgy félálomba hallotta; mintha kérő asszonyi beszéd, parancsoló durva férfi szó, haragos tekintet, bánatosan szelid arc s talán egy pár könnyesepp sajátságos vegyüléke venné körül; a szemek reá irányozva, a beszéd

hozzá intézve. Lecsukta szemeit és álmódott tovább.

Aztán hallotta, mint emlegetnek gazdagságot és szegénységet, fényt, ragyogást, szégyent és nyomort össze-vissza, zavaros, szenvedélyes kérő és siránkozó hangokon. Nem értette. Csodálkozó tekintete lelkének egész ártatlanságával kérdezte, miért neki mindezt hallani, látni.

Egyszer aztán megkapta a választ. Fonalat keresett virágbokrétájához egy szekrényben s egy fekete szegélyű lapot talált ott az „ő“ nevével. . .

A fehér és kék jáczintok nem nyíltak azon a tavaszon az utcafeleli ablakban, talán megfélekedtek róluk a nagy örömben, melyet aranysegélyű koronás eljegyzési lapok adtak tudtára a világnak. A földszintes ház lakói palotába mennek. . .

Az esküvő megtörtént. Az élet megváltozott, talán emléke sem maradt fenn annak a virágos ablaknak és még sok egyébnek a mi a mögött volt és a mi a mögött történt. . .

A beteg fiatal asszony megkísérti fölemelni fejét, hogy az ablakon kitekintsen. hiszen tavasz van odakinnt. Szép derült tavaszi este. Nincs ereje hozzá. Bágyadt tekintete oda tapad arra a violaszínű hegyecsúcsra, a merre első szerelme távozott egykor, a honnan annyit várta érkezését. Az ormon lángoló fény meletét küld szívébe, a hosszan visszaverődő napsugár megmutatja az utat arra hol elveszett boldogsága visszatér.

Aztán megnövekednek az árnyak, kialszik az utolsó sugár is s az égen megvillan az első csillag.

Künn, a kert bokrai közt megszólal a fülemilék síró csattogása és feltámad az est zsongó élete is.

Odabenn csend van . . . az örök álom néma boldogsága.

Félelmem.

— Lenau. —

Szakadj le zápor, csak szakadj
A mély örvénybe le.
Csak törj és zúzz, üvöltés vihar
Nekidühödt te.

Gyűlj lángra, oh villám te is
És dörgjél menny szava.
Nyugodt vagyok, nem félek én,
Ov lelkem szózata.

S ha rám is tör elemcsapás
Gyermekjáték leszen!
Hogy pusztítsa a cselotok —
Természet szült hiszen!

S nevetem bár vihardühöt
És zúgó menyomrajt;
Egy hangnak sügő szózata
Oly félve csüngöt rajt;

E hangnak gyászos dallama
Szétzúzná a szívet,
Ha kedvesen így szólana:
„Szerelmem nem tied!”

Székelly Béla.

Komoly vagyok.

Most léptem át a büszke férfi korba,
A harmadik tízed jó messze még,
Sugy érzem könnyű kedvem rég kiforrva,
És ifjuságom máris eltűnik,
Nyomat sem lelhetem sehhol —
Komoly vagyok, nagyon komoly!

Emlékszem, egykor holmi balgaságon
Nevetni tudtam szünes-szüntelen,
E friss kacaj hajh be visszavágyom,
E léhaság be jól esnék nekem,
Ajkomra alig jó mosoly —
Komoly vagyok, nagyon komoly!

Neki rohantam vakon a világnak
Ezer villám közt, vész nem ismerőn,
Most kétely és gond mind előmbe vágnak
És mérlegelem nagybölesen erőm
Féltő is, uton lefelé hajol —
Komoly vagyok, nagyon komoly!

Fellázított akarki gúnyja, gúnca
És kifakadtam kiméletlenül
Nyugalmam alig van most a mi bántsa,
Haragom is hamarosan lehül
S kevés mit lelkem ostromol —
Komoly vagyok, nagyon komoly!

Az emberek gyengéit megfigyelni
Nyüzsgő utcán nagy gyönyöröm vala,
Nincs már ingemre köztük jármí-kelmi
Kedvesb nekem szobámnak négy fala
Mint a legsürgőbb népmosoly —
Komoly vagyok, nagyon komoly!

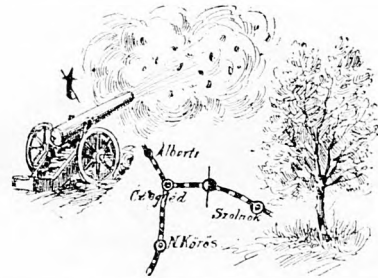
Vidám barátok harsogó körében
Csevegő hölgyeknél otthon válék,
Most ottan titkon elborul a képem
Mikéntha valami hiányzanék,
S szememből rejtet könny onol —
Komoly vagyok, nagyon komoly!

Az volt egykor legédesb ideáloom
Örömbé, búbe de csak szabadon,
Az árvaságot immár meg nem állom
Még babonáz a sok szép hajadon,
S fejem már lütvésért honol —
Komoly vagyok, nagyon komoly!

Lenkei Henrik.

Képtalány.

Háromszög-Rejtvény.

Horváth Ferencz-től.

A	A	A	A	A
A	D	D	K	
P	P	P		
L	L			
R				

E háromszögben a betűk akként helyezendők el, hogy felülről lefelé és balról jobbra olvasva, egy és ugyanazt az értelmet adják.

Az alakítandó szók értelmé:

1. A ruházat kiegészítő része. — 2. Város honunkban. 3. Most is van előtted. — 4. Ige. — 5. Egy betű az ábécze végéről.

A mult számban közölt talányok megfejtése:
A képtalányé: Kurucz világ.

A büvös rejtvényé (mely a multkor hibásan volt feladva): Ligeti Antal.